

Тазкия 190-дарс. Дунё ҳаёти сизни алдаб қўймасин

19:00 / 25.06.2022 3739

«Ғурур» сўзининг «зийракликдаги нуқсон ва ғафлат туфайли алданиб қолиш» деган маъноси бор.

Ғурурнинг таърифида уламолар бир-бирини тўлдирувчи маъноларни айтишган.

Имом Журжоний «Таърифот»да: «Ғурур нафснинг ҳавосига мувофиқлик ва табиатига мойилликдир», деган (167-бет).

Ал-Кафавий «Куллиёт»да шундай дейди: «Ғурур хатони тўғри дея зийнатлашдир».

Баъзилар: «Ғурур оқибати номаълум ва бўлиш-бўлмаслигини идрок қилиб бўлмайдиган нарса», дейишган.

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда ғурурга кетишни атрофлича қоралаган. Оли Имрон сурасида марҳамат қиласи:

رَوْغْلَاعَاتَمَّالِإِيْنَدْلَأَيَّحْلَأَامَوَرَافْدَقَفَهَنَجْلَأَلَخْدُأَوْرَانَلَأَعَزْرَنَمَفَمَأَيْقَلَأَمْوَيْمُكَرُوجْأَنْوَفَوْتَأَمْنَأَوْثَوْمَلَأَقَىآدِسْفَنَلُكَ

«Ҳар бир жон ўлимни тотувчидир. Қиёмат куни ажрларингизни тўлиғича олурсиз. Ким оловдан узоқлаштирилса ва жаннатга киритилса, шубҳасиз, ютуққа эришибди. Дунё ҳаёти эса алдов матоҳидан бошқа нарса эмас» (185-оят).

Бу дунё алдамчи дунё. Ўзига қизиққанларни ва ошиқ бўлганларни алдайди ва ғуурга кетказади. Аммо ҳақиқий матоҳ ҳар қанча саъии ҳаракатга лойик нарсадир. Чунки у дўзахдан узоқлаштирилиб, жаннатга киритилишга боис бўлади. Қачон инсон қалбida ушбу ҳақиқат жо бўлса, қалбдан дунё ҳирси кўтарилади.

Аллоҳ таоло Ҳадид сурасида марҳамат қиласди:

مُكَسْفَنَأً مُتَنَّتَفْ مُكَنْكَلَ وَكَلَبْ أُولَاقْ مُكَعْمَ نُكَنْ مَلَأً مُهَنْدَانْيِ
هَلَلَابْ مُكَرَّعْ وَهَلَلَأْ رَمَاءَجْ يَتَحْ يَنَامَأْلَأْ مُكَتَرَّعْ وَمُثَبَّتَرَأْ وَمُتَصَبَّرَتَوْ
رُوَغْلَا
يَهُرَآنَلَأْ مُكَأْوَمَ اُورَفَكَ نِيَذَلَأْنَمَ الَّوَهَيْدَفْ مُكَنْمُدَحْوَيْ الَّمَوَيْلَافْ
رِيَصَمَلَأْ سَيَبَ وَمُكَأْلَوَمَ

«Уларга (мунофиқлар): «Биз сиз билан бирга эмасмидик?!» деб нидо қилурлар. Улар дедилар: «Оре. Лекин сизлар Аллоҳнинг амри келгунича ўзингизни ўзингиз фитнага дучор қилдингиз, кўз тикиб кутдингиз, шубҳа қилдингиз ва сизларни хомхаёллар алдаб қўйди. Сизларни Аллоҳ хусусида ўта алдоқчи алдаб қўйди. Бугун сизлардан ҳам, куфр келтирганлардан ҳам тўлов олинмас. Жойларингиз оловдир, у сизнинг эгангиздир. Қандай ҳам ёмон борар жой!» деган (14-15-оятлар).

Бу ердаги «алдоқчи»дан мурод шайтондир. Демак, мунофиқлар шайтоннинг гапига кириб, алдовига учиб расво бўлганлар.

Аллоҳ таоло Фотир сурасида марҳамат қиласди:

مُكَنْرَعَيْ الَّوَهَيْنَدَلَأْهَيَحَلَأْ مُكَنْرَعَتْ الَّفَقَحْهَلَأْ دَعَوْنَإَسَآنَلَأْهَيَأْيِ
رُوَغْلَا هَلَلَابْ

«Эй одамлар! Албатта, Аллоҳнинг ваъдаси ҳақдир. Бас, дунё ҳаёти сизни алдаб қўймасин. Ўта алдоқчи сизни Аллоҳ хусусида алдаб

қўймасин» (5-оят).

Эй одамлар, турли хаёлларга бориб, ғофил қолманг.

«Албатта, Аллоҳнинг ваъдаси ҳақдир».

У Зот «Қиёмат бўлади», деб ваъда берганми, демак, қиёмат бўлиши ҳақ.

«Ўлганлар қайта тирилади», деб ваъда берганми, демак, қайта тирилиш ҳақ.

У Зот «Бу дунёдаги ишлар охиратда ҳисоб-китоб қилинади», деб ваъда берганми, демак, охиратдаги ҳисоб-китоб ҳақ.

«Кофирлар, мушриклар, мунофиқлар, осийлар ва гуноҳкорлар дўзахда азобланади», деб ваъда берганми, демак, уларнинг азобланиши ҳақ.

«Бас, дунё ҳаёти сизни алдаб қўймасин...»

Бу дунё ҳаётининг ўткинчи матоҳларига берилиб, алданиб қолманг. Бу дунё ҳаётига охиратни алмашманг.

«Ўта алдоқчи сизни Аллоҳ хусусида алдаб қўймасин».

Бу жумладаги «ўта алдоқчи»дан мурод шайтондир. Шайтон одамларни энг кўп ғууррга кетказади ва алдайди. Яъни «Ҳеч нарсага парво қилма, Аллоҳнинг Ўзи кечирувчи», деб одамларни гуноҳ ишларга чорлайди. Аллоҳ таолонинг афв этиши ва мағфират қилишини суистеъмол этиб, Аллоҳ Ўзи кечирар деб, ҳар хил гуноҳларга қўл уравериш нақадар ёмон шайтоний иш эканини ҳеч қачон эсдан чиқармаслик зарур бўлади.

Аллоҳ таоло Мулк сурасида марҳамат қиласиди:

يَفِّ الْأَنْوَرُ فَالْأَنْوَرُ مُكْرُصَنَيْ مُكَلْ دُنْجَ وُهُ يَذْلِ إِذْنَمْ رُونْ
رُونْ

**«Роҳмандан бошқа сизларга ёрдам берадиган лашкар ким ўзи?
Кофирлар алдовдан бошқа ҳеч нарсада эмаслар!»** деган (20-оят).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам кофирларни Аллоҳнинг азобидан қўрқитсалар, улар ўз қувватларини ва лашкарларининг ёрдамини пеш қиласар эдилар. Юқоридаги оят бу эътиқод нотўғри экани, қуруқ ғуурдан бошқа нарса эмаслигини таъкидламоқда.

لَكْ ثَمَّ مُتْئِشٌ نِي اُوْرْقَا، اَهِي فَآمَ وَآيْنُ دَلَانِمْ رِيَخَةَ نَجَلَا يِفِطَوْسَ عَصَوْمَ يِذْمَرْتَلَاهَوَرَ.» زُوْكَ:

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Жаннатдаги қамчикдек жой, албатта, дунё ва унинг ичидаги нарсадан яхшидир. Агар хоҳласангиз, «Ким оловдан узоқлаштирилса ва жаннатга киритилса, шубҳасиз, ютуққа эришибди. Дунё ҳаёти эса алдов матоҳидан бошқа нарса эмас»ни қироат қилинглар», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

يِفُجُحَيْ «لَأَقْ مَلْسُوْهِ لِعَنْ لِلَّا يِضَرَّهُ لِلَّا يِبَأْ نَعَنْ مَنْ أَضَلَّ دُولَجَ سَانَلَ نُوسَبَلَيْ، نِيَّدَلَابَ آيْنُ دَلَانِمْ لَجَرَنَ آمَرَلَرَخَآ لَجَوْزَعَ لَلَّا لُوقَيْ، بَأَيْ ذَلَلَ بَوْلُقَ مُهَبَّوْلُقَ وَرَكْسَلَانَمَ لَجَهَتَنَسَلَأَنَيَّلَلَالَّا ئَنْتَفَ مُهَنَّمَ كَيَّلَوْأَى لَعَنَثَعَبَأَلَتْفَلَحَ يِبَافَ؟ نُؤَيَّرَتْجَيْ يِلَعَمَأَنَوْرَتْعَيْ يِبَأَ يِذْمَرْتَلَاهَوَرَ.» آنَارِيَحْمُونَمَيَلَحْلَأَعَدَتَ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Охири замонда бир кишилар чиқади. Улар дин ила дунёни талаб қиласади. Улар одамлар учун юмшоқ қўй териларини киядилар. Тиллари шакардан ҳам ширин. Қалблари эса худди бўриларнинг қалбларидек. Аллоҳ азза ва жалла: «Мен ила ғурурга кетдиларми ёки Менга журъат қилдиларми?! Бас, Ўзим ила қасам ичиб айтаманки, албатта, ўшаларнинг бошларига уларнинг ўзларидан фитна юбораман. У ҳалимни ҳам ҳайрон қолдиради», дейди», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Ушбу ҳадиси шарифда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам замон охирлаб қолганида пайдо бўладиган бир ҳолат ҳақида сўз юритмоқдалар. Бу ҳолатни ўрганиш жуда ҳам муҳим. Чунки унинг оқибати ниҳоятда қўрқинчлидир.

Ҳа, дин ила дунёни талаб қилиш Аллоҳ таоло ила ғурурга кетишдир.

Ха, дин ила дунёни талаб қилиш Аллоҳ таолога нисбатан журъат қилишдир.

Ха, дин ила дунёни талаб қилиш Аллоҳ таоло қасам ила таъкидлайдиган азобга сазовор ишдир.

Ха, дин ила дунёни талаб қилишга ўтганлар ҳалимни ҳам ҳайрон қолдирадиган фитнага дучор бўладилар.

Ха, дин ила дунёни талаб қилишга мутлақо яқин йўламаслик керак.

«Руҳий тарбия» китоби асосида тайёрланди